

čajnih i delavnih voditeljev, ki naj organizujejo kranjsko učiteljstvo, da isto v slogi ojačeno dospé do boljšega gnotnega stanja.

Dokler bode pa učiteljstvo nesložno kimalo po raznih društvih, ne bode zidalo niti konvikta ne. Le dobra organizacija bi dosegla, da bi zastopnika učiteljev v deželni šol. svet vsled volitve od strani učiteljev prišla, ne pa, da bi se kar brez volje i vprašanja za mnenje učiteljev tja poklicala. Organizacija bi morebiti vendar le prisilila slavne šolske oblasti, da bi se iste ozirale bolj na kvalifikacijo, obče na sposobnost, na starost i obiteljske razmere prosilcev pri oddaji razpisanih učit. služeb, nego na dosedaj običajno protekcijo. Ko bi se to doseglo, odpravila bi se potem (kar bi se bilo moralo že zdavno zakonitim potom storiti) tista nesramna gonja prosilcev, ki začeni pri posameznih članih krajnega šol. sveta, notri do gospoda c. kr. deželnega predsednika klečeplazijo i moledvajo i drug družega spodrivajo, kadar je količkaj mastnega za oddati. Združimo in organizujmo se kranjski učitelji in učiteljice! Le naprej! Nevstrašeno naprej!

J. R.

Jan V. Lego.

(Konec.)

Kako globoke in močne vtise je napravila ta daljna pot, o tem svedoči knjiga, katero je izdal udeleženec Anton Trstenjak v Ljubljani, pod naslovom „Spomenik slovanske vzajemnosti.“ Knjiga, v mnogem oziru zanimiva, obsega razven podrobnega opisovanja cele poti, tudi kratke životopise s podobami znamenitih oseb slovenskih, hrvaških in čeških. Umljivo je, da med Čehi ne manjka Lega, katerega pisatelj nazivlje: redka, dragocena zvezda na slovanskem nebu, katera ne goji slovanske ideje le teoretično, temveč i praktično.

V povračilo za obisk priredili so Čehi l. 1887. iz Prage poseben vlak na Slovensko. Duša tej ekspediciji bil je Lego, napisavši „Pruvodce (spremljevalec) po Slovinsku.“ Moralen vspeh tega poseta je bilo ustanovljenje „Česko-slovanského spolku v Praze“ l. 1888. Lego, predsednik, deluje i tu z nespremenjeno gorečnostjo do sedaj.

Namen temu društvu je: gojiti kulturne in narodno-gospodarske interese češko-slovanske ter podpirati revno slovensko mladino na Češkem študujočo.

V sedmih letih delovanja je storilo društvo mnogo dobrega, ne le slovenskim literarnim društvom in slovenskim dijakom, (podelivši jim mnogo podpor), temveč i skrbi neprestano za razvoj slovenskega šolstva s tem, da pošilja ljubljanskemu slovenskemu gimnaziju češke

rudnine, dalje, da se ustanovljajo po celem Slovenskem šolske zbirke rudnin, tako, da bi vsaj vsaka šola okrajnega sedeža imela lastno zbirko. Na ta način bode na Kranjskem 31, v Primorji 7 takih mineralogičnih zbirk.

Idealno stremljenje Legovo je: seznaniti slovensko učiteljstvo s češkim, zlajšati, napraviti cenejše in lažje potovanje po razkošnih alpskih deželah, da bi se vsled osebnega občevanja čvrsteje vkoreninila češko-slovenska vzajemnost. Iz Slovenskega so se zglasila štiri društva in mnogi posamniki v prosep te krasne ideje, ali žal, pri nas ni dosegla zadostnega vspeha, in vendar, kako korist bi imelo za nas tako seznanje. Kako olajšano in kako prijetno bilo bi za nas potovanje v južnih zemljah, ker bi tam našli odkritosrčne prijatelje in sotrudnike. Obračajmo torej o počitnicah naše korake, mesto na zapad in sever, rajše na jug, k našim rodnim bratom. Tam nas pozdravi beseda slovenska, spoznamo njihovo odkritosrčnost, priljubi se nam pri njih, obiščemo jih drugič zopet. In res zadostuje le jedenkrat slišati, kako vabljivo, živo in prepričevalno zna Lego iz lastne skušnje opisovati alpski kraj, njegove redke prirodne krasote, njegove bodre stanovalce, njihovo življenje in — zakoprnite videti to zemljo na lastne oči!

Dal Bog, da se kmalu in stalno vresniči velika ideja vzajemnosti češko-slovenske, kateri je zvezda voditeljica Legovo življenje!

Ne misli pa dragi bralec, kakor se ti iz te razprave dozdeva, da pripada ves Lego Slovencem, da je le njim življenje in neutrudno delovanje posvetil. Ta razprava, sestavljena po raznih spisih je nepopolna ter ne kaže njegove obsežne delavnosti niti pri Slovencih, še menj pa pri nas. V njegovih žilah se pretaka mlada kri slovanska, srce prekipava ljubezni za vse dobro, krasno in plemenito. Iz vsacega zavednega Čeha in Čehinje bi rad napravil apostola slovanske vzajemnosti, kakoršen je on sam. Da bi vzbudil vsaj našo simpatijo ter širil spoznanje, govori v raznih društvih o Slovencih.

Da bi se mogli priučiti blagglasne slovenščine, izdal je l. 1893. drugo izdanje „Mluvnice jazyka slovinskeho“.

Ta slovnica, spisana s posebnim znanjem slovenščine, ni pri nas še dovelj cenjena. Naj bi našla prijateljev, navdušene mladine, kateri bi se jezik tako omilil, da bi se ga začela učiti, ker njeno znanje odpira naši inteligenci pot do južnih zemelj, kakor jih vabi srečna bodočnost, zlasti tehnikom.

Od l. 1857.—1875. prebil je Lego na jugu. Tu ga je doletela dolga in huda bolezen; vrnil se je na Češko ter postal uradnik pri češkem muzeju, kjer še sedaj deluje.

Njegovo vestno in številno delo ostane naloga bodočnosti. Deluje tam z ljubeznijo in pravim zanimanjem za reč samo, a ne za hvalo,

slavo in dobiček. Biblijoteka in zlasti zbirka starih rokopisov, muzikalij in drugih historičnih spominkov ima v njem posebnega poznatelja. Želimo, da bi dočakal zaslužen pripoznanje in ocenjenje njegovega nesebičnega delovanja.

Pisoč o Legu, ne morem molčati o bitju, katero idealno stremljenje njegovo podpira, pot življenja, katera ni s premnogimi cvetkami posuta, s požrtovalnostjo in redko zastopnostjo sledi, katero mu je nenadomestljivo, to je njegova soproga: gospa redke plemenitosti in skromnosti, zlatega srca, dopolnenje njegovega moškega značaja. Srečna dvojica, ko živita jeden za drugega, a svoje življenje darujeta za blagor drugih!

J. Toman.

Národna vzgoja.

(Spisal Jos. Ciperle.)

34.

Guvajte tedaj svoje gozde! Pomnite vedno, da je gozd vaš največi dobrotnik, vaš najboljši tovariš in vaš jedini pomočnik v sili in zadregi. Negujte gozd, prizanašajte mu, ne sekajte ga, kedar vam ravno v glavo pade. Le kedar ste v največi sili, v največi bedi, kedar si res drugače pomagati ne morete, takrat idite v gozd, prevdarite tam še jedenkrat, kaj in koliko hočete posekati. Preglejte umno in vestno, katero drevo je najzrelejše za posekanje, le tisto in nobenega drugega drevesa ne podrite s sekiro. Le pomislite, da je drevo končano v petdesetih minutah, a da vzraste, v to potrebuje dostikrat nad petdeset let. To je velikanska razlika. Z denarjem, ki ga prejmete za les, kupite si v resnici to, zaradi česar ste posekali drevo, in ne dajajte ga za Boga voljo kam drugam.

Čemu to vse govorim? Kaj ima opraviti gozd z narodno vzgojo? Dosti, dosti. Ravno ker vem iz lastne skušnje, da je obožala že marsikatera slovenska občina, ki je izsekala svoje gozde, in ker vem, v koliko škodo je izsekavanje gozdov tudi vsi zemlji, kar jo je po več ur hoda okoli. Vem tudi, da so premnogi nekoč imoviti in imenitni kmetje danes prosjaki, in to jedino le zato, — ker so ukončali svoje gozde. Jasno je pa tudi ob jednom, da prosjak nima in ne more imeti ponosa, še manj narodnega ponosa, koji je pa vendar prvi pogoj vsemu narodnemu življenju in gibanju in tudi narodnemu obstanku. Narodna vzgoja pa nima vplivati samo na otroke naroda, ampak na vesolen narod.